

สัญลักษณ์และตรา อ.ส.ค.

เครื่องหมายสำคัญที่บ่งบอกความเป็นมาของแดนโคนม
จุดกำเนิด .. ตำนานควาบบอยไทย และอาชีพพระราชทานการเลี้ยงโคนม

อีกครั้งหนึ่ง .. ที่มีโอกาสผ่านเข้าไปในองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) มวกเหล็ก เยี่ยมเยือนแดนโคนมและโซนพื้นที่ “แดนควาบบอย” บริเวณปากทางเข้าน้ำตกและตลาดมวกเหล็ก ได้พบปะผู้คนหลากหลายและหลายคนที่ได้พูดคุยด้วย แต่กับบางคนกับบางคำถามทำให้ต้อง.. อึ้ง ! นึกไม่ถึงว่าจะได้ยินคำถามนี้ไม่เคยมีใครตั้งคำถามพื้่นๆ เช่นนี้มาก่อน ตั้งแต่ อ.ส.ค. ได้รับการสถาปนาเป็นองค์การเมื่อปี พ.ศ. 2514 .. ! คำถามพื้่นๆ ธรรมดาที่ไม่ธรรมดาเลย.. มันแฝงความหมายลึกๆ และซ่อนคำถามไว้อีกมากมาย แม้แต่คนรุ่นเก่าส่วนใหญ่ใน อ.ส.ค. .. ก็ยังต้อง อึ้ง .. !

“ตราองค์การ หรือ ตรา อ.ส.ค. มีความเป็นมาอย่างไรครับ ?

จำได้ว่าเคยเขียนถึงเรื่องนี้ไว้ในหนังสือ “ย้อนอดีตแดนโคนม” เมื่อปี พ.ศ. 2550 นานมากแล้ว คงต้องรื้อฟื้นขึ้นมาเล่าใหม่ สำหรับผู้ที่จดจำได้ให้ท่านถือเสียว่าเป็นการทบทวน .. คงไม่ว่ากัน !

ทำความเข้าใจตั้งแต่เริ่มต้นก่อตั้งฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค เมื่อต้นปี พุทธศักราช 2505 เป็นต้นมา สิบปีที่เป็นฟาร์มโคนมยังไม่เคยมี “ดวงตรา” เป็นเครื่องหมายใช้งานเลย แต่มีหลายสิ่งหลายอย่างเป็น **สัญลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นฟาร์มโคนมโดยตรง** สัญลักษณ์ส่วนใหญ่ในสมัยนั้นจะสะท้อนภาพความเป็นจริง บอกความหมายให้รู้ให้เห็นเป็นที่เข้าใจได้ง่าย อาทิ เช่น

1. เสือธงไทย – เดนมาร์ค สัญลักษณ์แรกที่แสดงถึงความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลเดนมาร์ค ในการก่อตั้งฟาร์มโคนมฯ ขึ้นในประเทศไทยที่ตำบลมวกเหล็ก อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี สัญลักษณ์แห่งสายสัมพันธ์สองแผ่นดิน

ธงชาติ .. เป็นสัญลักษณ์สูงส่งของทุกชาติทุกประเทศทั่วโลก ฟาร์มโคนมฯ ได้รับเกียรติอย่างสูงยิ่งจากประเทศมหามิตรเช่นเดนมาร์ก จึงสามารถใช้ธงชาติเดนมาร์มาเคียงคู่กับธงชาติไทยจนกลายเป็นสัญลักษณ์สร้างคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติอย่างมากมายมหาศาล ธงชาติทั้งสองผืนจึงมีคุณค่าแตกต่างไปจากวัสดุสิ่งของอื่นๆ แต่เมื่อเริ่มการก่อสร้างขยายเขตถนนมิตรภาพ เสาธงชาติทั้งคู่ถูกรื้อถอนไปและไม่ได้สร้างขึ้นมาทดแทนให้ครบถ้วน ความจริงแล้วสมควรได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นเกียรติประวัติให้คนรุ่นหลังได้รับรู้และภาคภูมิใจ ธงชาติคู่นี้เป็นสิ่งล้ำค่า เป็นเครื่องรางคุ้มครองฟาร์มโคนมฯ และอาชีพพระราชทานฯ ให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า สัญลักษณ์นี้แตกต่างไปจากของมีค่าสิ่งอื่น ทั้งสามารถหากลับคืนหรือสร้างขึ้นใหม่ได้ แต่ .. กลับกลายเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกลืม ! มาหลายสิบปี

2. อาคาร คอกโค 1962 สัญลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่งของฟาร์มโคนมฯ ใช้เป็นเครื่องหมาย หรือ แบรินด์ [BRAND] บนถุงนมพาสเจอร์ไรส์ ยุคแรก แต่คนไทยทั่วไปนิยมเรียกผลิตภัณฑ์นี้ว่า “นมตราบ้าน” นมของคนไทย เพื่อคนไทย

3. ขวดนมไทย – เดนมาร์ก (จำลอง) สัญลักษณ์สำคัญลำดับสามของฟาร์มโคนมฯ ที่เคยอยู่ในความทรงจำของคนไทยมานานเกือบ 30 ปี มันถูกสร้างขึ้นมาในเวลาใกล้เคียงกับคอกโคประวัติศาสตร์ 1962 .. วัตถุประสงค์นี้ก่อสร้างด้วยอิฐฉาบปูนหนาและหนัก ลักษณะทรงกลม ความสูง 2.5 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เมตร ตั้งเด่นอยู่ปากทางเข้าฟาร์มฯ ริมถนนมิตรภาพ

ขวดนมจำลองนี้ทำแบบมาจากขวดบรรจุนมรุ่นแรก ขนาด 250 ซี.ซี. ของฟาร์มโคนมฯ เป็นสัญลักษณ์หนึ่งของแดนมโคนม ที่มีชื่อเสียงควบคู่กับน้ำตกมวกเหล็กในอดีต เป็นจุดสนใจของคนเดินทางผ่านขึ้นล่อง และเป็นสัญลักษณ์ของแดนมโคนม แบบว่าถ้าจะมามวกเหล็กให้สังเกตขวดนมไทย – เดนมาร์ค ขวดนี้ .. ตรงนั้น .. มวกเหล็ก ! ไม่ผิดพลาด

4. ป้ายฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค และศูนย์อบรม สัญลักษณ์เก่าแก่อีกชิ้นหนึ่ง แม้จะเป็นเพียงป้ายไม้ไร้ชีวิตแผ่นเดียว แต่นี่คือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง แผ่นไม้แกะสลักที่ผานออกมาจากท่อนซุงยาว 5 เมตร กว้างเกือบ 1 เมตร ความหนาของแผ่นไม้ไม่ต่ำกว่า 4 นิ้ว ตรึงติดอยู่กับเสาคู่ต้นเชิง เฉพาะอายุของไม้แผ่นนี้ต้องร่วมศตวรรษแน่ เมื่อมาเป็นแผ่นป้ายยิ่งทำให้มีคุณค่ามากขึ้น เหมือนวัตถุโบราณรุ่นแรกๆ

สัญลักษณ์ทั้งหมดดังกล่าวเป็นสิ่งที่เคยมีในอดีต ความจริงยังมีสัญลักษณ์อื่นๆ อีกหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นรูปวัวพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ แม่แต่ถึงนม แต่ ...

สัญลักษณ์ที่แท้จริง คือ ตราองค์การ หรือดวงตรา อ.ส.ค. ถูกกำหนดขึ้นมาอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2514 หลังสัญญาความร่วมมือทางด้านวิชาการโครงการฟาร์มโคนมระหว่างประเทศไทย กับ ประเทศเดนมาร์ค สิ้นสุดลง

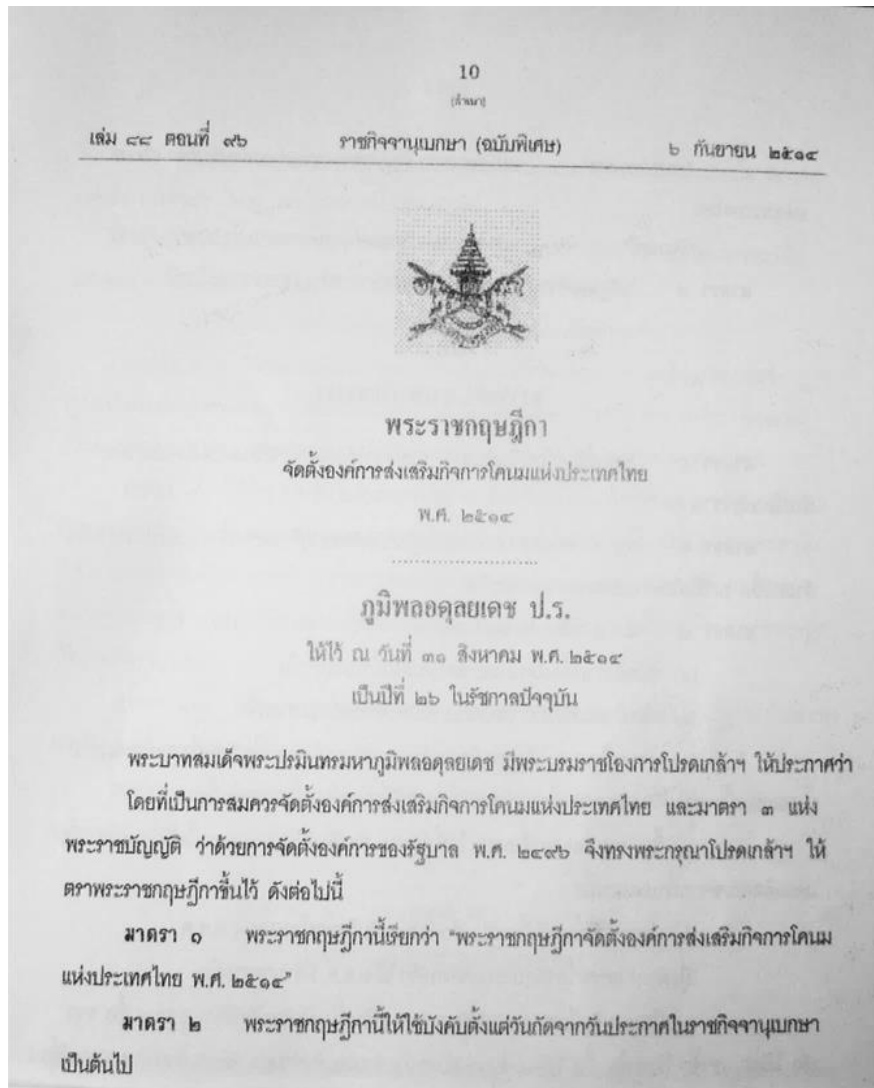
พุทธศักราช 2514 นับจากการก่อตั้งฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์คได้สิบปี เมื่อรัฐบาลเดนมาร์คเล็งเห็นว่าโครงการฟาร์มโคนมฯ สามารถยืนหยัดด้วยตัวเองได้แล้ว จึงส่งมอบโครงการดังกล่าวให้รัฐบาลไทยรับช่วงดำเนินการต่อไป

ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค และศูนย์อบรม ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นองค์การ ในฐานะรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การฯ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ทรงลงพระปรมาภิไธยให้ไว้ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2514 ภายใต้อำนาจ

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.)

DAIRY FARMING PROMOTION ORGANIZATION OF THAILAND [D.P.O.]
โคนมสาวรุ่นแรกจากประเทศเดนมาร์ก มาถึงฟาร์มโคนม เมื่อปี พ.ศ.2505

สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญ จำเป็น นอกเหนือจากการมีชื่ออย่างเป็นทางการแล้ว คือ ดวงตรา หรือตราประจำองค์การตามระบบระเบียบของทางราชการ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ดร.ยอด วัฒนสินธุ์ ผู้อำนวยการคนแรกของ อ.ส.ค. ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนดตรา สัญลักษณ์ ขึ้นมาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายวิชาการ (นายสุวิชา มิ่งขวัญ) หัวหน้าแผนกสถิติและแผนงาน (นายวิรัตน์ พรหมเบิด) เป็นต้น คณะทำงานฯ ชุดนี้ได้แจ้งขอความร่วมมือไปยังพนักงานลูกจ้าง อ.ส.ค. ให้ช่วยออกแบบตราประจำองค์การดังกล่าว หลายคนสนใจและให้ความร่วมมือออกแบบ ได้ภาพตราองค์การฯ เกือบสิบภาพ คณะทำงานฯ ได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกภาพทั้งหมด โดยนำภาพที่มีความหมายสื่อให้เห็นถึงกิจกรรมขององค์การฯ ที่เกี่ยวเนื่องมาตั้งแต่สมัยฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค มาปรับปรุงตกแต่งจนได้ภาพตราประจำองค์การ โดยมีความหมายตามลำดับ ดังนี้

วัวแดง แม่ – ลูก หันหน้าเข้าหากัน บ่งบอกถึงความรักความผูกพัน ความสามัคคีกลมเกลียว และความร่วมมือพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน คล้ายกับ อ.ส.ค. กับเกษตรกรชาวโคนม

วัวสีแดง สีแดงของ โคน แม่ – ลูก หมายถึงความเป็นสิริมงคลตามอิทธิพลของสีที่มีมาแต่ครั้งโบราณอันจะนำไปสู่โชคลาภความดีงาม ความเจริญและใช้แทนสีของ โคนพันธุ์เรดเดน (น้ำตาลแดง) โคนมรุ่นแรกของฟาร์มโคนมฯ ต้นแบบสัญลักษณ์ “วัวแดง”

อักษร อ.ส.ค. เป็นชื่อย่อขององค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การกำหนด

อาคารคอกโค คือ คอกโคนม 1962 คอกโคประวัติศาสตร์คอกแรกของฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ก และของประเทศไทย

วงกลมที่ล้อมรอบ มีความหมายบอกถึงการดำรงอยู่อย่างไม่สิ้นสุดยุติ และไม่มีจุดสุดท้าย

สีของดวงตรา ดวงตรา อ.ส.ค. ประกอบด้วย สีน้ำเงิน ขาว แดง ซึ่งเป็นสีของธงไตรรงค์ ธงประจำชาติไทย แทนองค์พระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงให้กำเนิดและพระราชทานอาชีพการเลี้ยงโคนมแก่ปวงพสกนิกรไทย

นี่คือความหมายทั้งหมดที่แฝงอยู่ในดวงตรา อ.ส.ค. ซึ่งได้รับความเห็นชอบและประกาศใช้เป็นตราประจำองค์การตั้งแต่นั้นจนถึงทุกวันนี้

ความแตกต่างระหว่าง สัญลักษณ์ กับ ดวงตรา ก็คือ

ดวงตรา หมายถึง เครื่องหมายที่มีรูปร่างกลม เช่น ดวงตรา อ.ส.ค.

สัญญลักษณ์ หมายถึง ลักษณะของสิ่งใดๆ ที่กำหนดกันขึ้นเองแทนอีกสิ่งหนึ่ง สามารถจัดทำหรือกำหนดขึ้นได้หลายอย่าง

ในหลายสิบปีที่ผ่านมา **สัญญลักษณ์**ของฟาร์มโคนม หรือ อ.ส.ค. มิใช่มีเพียงเท่าที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้นยังมีสัญญลักษณ์รูปแบบอื่นอีกต่างหาก เป็น “สมญานาม” ที่ประชาชนชาวไทยมอบให้

มวกเหล็ก .. ได้ชื่อว่า “แดนโคนม” และ “เมืองคาวบอย”

เพราะมี .. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) หรือ ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค ฟาร์มโคนมแห่งแรกของประเทศไทย จุดกำเนิดของบรรดานักเรียนฟาร์มหรือเหล่าโคบาล ผู้สร้างตำนาน “คาวบอยไทย” ไว้ในดินแดนแห่งนี้เมื่อครั้งอดีตกาล เป็นเรื่องที่คนรุ่นหลังสมควรรับรู้และสืบสานตามรอยเพื่อให้รู้และเข้าใจถึงการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสันติ

คำว่า “แดนโคนม” และ “เมืองคาวบอย” สมญานามที่คนไทยเรียกหาสะท้อนภาพความเป็นจริงของดินแดนแห่งนี้ได้อย่างเหมาะสม เป็นสมญานามที่น่าภาคภูมิใจสำหรับพี่น้องชาวโคนมและชาวมวกเหล็กทุกท่าน สมญานามและสัญญลักษณ์ต่างๆ ที่เคยมีมาไม่ใช่ได้มาง่ายๆ ไม่ใช่ได้มาแบบโชคช่วย ไม่ว่าจะเป็นสมญานามหรือสัญญลักษณ์ใดของแดนโคนมก็ตาม จึงเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่ต่อไป เนื่องจากสัญญลักษณ์หรือสมญานามคือ เครื่องหมายบ่งบอกประวัติความเป็นมาในอดีตของสิ่งนั้น หรือ สถานที่นั้น และมีความสำคัญในการดำรงคงอยู่ต่อไปในกาลข้างหน้า ทั้งนี้เพราะ อดีต .. คือรากเหง้าของปัจจุบัน และยังเป็นรากฐานแห่งอนาคต .. อีกด้วย .. !!

